

підтверджують факт вручення особі повістки про виклик або ознайомлення з її змістом.

Якщо особа попередньо повідомила слідчого суддю, суд про адресу своєї електронної пошти, надіслана на таку адресу повістка про виклик вважається отриманою у випадку підтвердження її отримання особою відповідним листом електронної пошти.

Поважними причинами неприбуття особи на виклик є: 1) затримання, тримання під вартою або відбування покарання; 2) обмеження свободи пересування внаслідок дії закону або судового рішення; 3) обставини непереборної сили (епідемії, військові події, стихійні лиха або інші подібні обставини); 4) відсутність особи у місці проживання протягом тривалого часу внаслідок відрядження, подорожі тощо; 5) тяжка хвороба або перебування в закладі охорони здоров'я у зв'язку з лікуванням або вагітністю за умови неможливості тимчасово залишити цей заклад; 6) смерть близьких родичів, членів сім'ї чи інших близьких осіб або серйозна загроза їхньому життю; 7) несвоєчасне одержання повістки про виклик; 8) інші обставини, які об'єктивно унеможливають з'явлення особи на виклик (ст. 138 КПК України) [1].

Список використаних джерел:

1. Кудин Ф. М. Принуждение в уголовном судопроизводстве / Ф. М. Кудин. - Красноярськ : Изд-во Краснояр. ун-та, 1985. - 136 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку із прийняттям Кримінального процесуального кодексу України». – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 376 с.

**Бордун Н.І., здобувач кафедри
філософії права та юридичної логіки
НАВС**

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ ВИМІР АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Захист прав людини, можливо, одна з найактуальніших проблем сьогодення, оскільки безправ'я, і навіть тотального, на земній кулі нині надто багато.

Ця форма правової діяльності зумовлена найперше природою самої людини, яка є трансгресивною істотою, тобто такою, що переступає через загальноприйняті правила життя. Людина схильна до порушення права у всіх формах і у формі прав людини найперше. Права людини мають бути непорушним реально діючим законом, переступати через який не дано нікому, проте в житті все виглядає інакше. Порушення прав людини стало подекуди нормою життя, в т.ч. і в сучасній Україні. Ні суспільство, ні влада не готові жити відповідно до права, тому необхідні і механізм захисту права загалом, і сама професійна діяльність юристів, зокрема адвокатська. Отже, адвокатура – це соціально-правовий інститут захисту прав і свобод людини.

Окремі питання деонтологічних засад адвокатської діяльності були досліджені багатьма вітчизняними та іноземними науковцями, зокрема у працях М.Ю. Барщевського, О.Д. Бойкова, І.В. Бригалола, Т.В. Варфоломєєвої, Н.Н. Вопленка, В.Г. Гончаренка, М. Грошевого, О.Л. Жуковської, Я.П. Зейкана, В.В. Леоненка, С.М. Логінової, І.Є. Марочкіна, М.М. Михеєнка, О.О. Ніколаєва, В.Д. Нора, О.Д. Святоцького, І.Я. Семенюка, С.С. Сливки та ін..

Морально-етичний вимір адвокатської діяльності простежується в низці міжнародних актів[1; 2; 3; 5]. Зокрема, Статутом ООН, який зобов'язав уряди держав-членів ООН забезпечити справедливі умови життя у своїх країнах, створивши відповідні інститути для захисту прав людини. було надано особливого поштовху питанню захисту прав людини було надано

«Загальна Декларація прав людини» закріплює всі природні права людини, в т.ч. право на опір та протест проти всілякого насильства, тобто право на захист від будь-якого порушення її прав.

Міжнародний пакт про громадянські та політичні права – проголошує право людини на справедливий суд без невинуватеної затримки, право на публічний розгляд справи неупередженим незалежним судом, створеним на основі закону. У ст. 14 мовиться про відповідну правову допомогу на всіх стадіях правосуддя.

У Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права акцентується на обов'язку держав згідно зі Статутом ООН сприяти загальній повазі та дотриманню прав людини.

Великим внеском у захист прав людини зроблено ЄКПЛ та практикою Європейського Суду з прав людини – всі принципи ЄКПЛ та всі рішення суду спрямовані на захист прав людини, всі вони несуть в собі колосальний гуманістичний потенціал, який має стати чинником впливу на адвокатську діяльність.

«Основні положення щодо ролі адвокатів» прийняті УІІ Конгресом ООН, у Нью-Йорку в 1990 р. Цим правовим актом ООН мала на меті вчинити морально-політичний вплив на держав-учасниць саме

безпосередньо підштовхнувши їх до інтенсифікації адвокатської діяльності.

У ст. 10 «Основні положення щодо ролі адвокатів» мовиться про недопустимість дискримінації за будь-якими ознаками: раси, походження, релігії, політичної приналежності, статі тощо. Наголошується, що «... кожній людині, що має необхідну юридичну кваліфікацію, повинно бути надано право стати юристом і здійснювати юридичну практику без обмежень» (п.1 «Стандартів юридичної професії» МАЮ).

Основні положення цього документа стали основою для прийняття Міжнародною асоціацією юристів у 1990 р. «Стандартів юридичної професії»

У «Зведених принципах захисту всіх осіб, що піддаються затриманню або ув'язненню у будь-якій формі» передбачено, що така особа має право скористатися допомогою юриста, його консультаціями.

Всі ці міжнародні акти спрямовані на захист людини, її життя та права на гідність, їх гуманістичний вимір очевидний

У державах Європейського Союзу основні засади адвокатської діяльності нормативно закріплені у «Загальному кодексі правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства» (прийнятий делегацією 20 країн-учасниць на пленарному засіданні в Страсбурзі у жовтні 1988 р.) [5].

Морально-етичні вимоги до правничої професії загалом та адвокатської зокрема закріплює чинна Конституція України [6]. В Конституції України закріплено низку принципів, які є основою для правозахисної діяльності. Зокрема, ст. 55 наголошує, що права і свободи людини захищаються судом. Ч.2. цієї статті акцентує, що кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого ВРУ з прав людини, ч.3 цієї ст. говорить, що кожен має право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом своїх прав та свобод до відповідних міжнародних судових установ чи відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Ч.4 ст.55 говорить, що кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права та свободи від порушень та протиправних показань.

Ст. 59 чинної Конституції України гласить, що кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура.

У ст. 63 Конституції України закріплено, що підозрюваний, обвинувачений чи підсудний мають право на захист.

Ст. 29 Конституції України наголошує, що кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, пояснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Ст. 32 наголошує, що ніхто не може зазнавати втручання в його особисте та сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди.

Адвокатська діяльність виступає надійною правовою гарантією здійснення захисту прав людини та громадянина і надання правової допомоги населенню, тож у юридичному механізмі захисту прав людини вона посідає надважливе значення. Адвокатура є також впливовим інструментом громадянського суспільства, одним із завдань якого є збереження рівноваги між суспільними та державними інтересами та інтересами окремих громадян. Особливістю роботи адвоката як елемента правової системи є те, що його професійним обов'язком є захист інтересів своїх клієнтів – громадян і організацій, яким він надає правову допомогу, на відміну від слідчих, прокурорів і суддів, які покликані захищати інтереси держави. В той же час, адвокатська діяльність носить державний характер, оскільки основна функція адвокатури – захист прав і законних інтересів громадян – є завданням державного значення.

Згідно із новим Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», який набрав чинності 15 серпня 2012 р., адвокатура України здійснює свою діяльність на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. Принагідно зауважимо: у попередньому Законі використовувався застарілий концепт «верховенства закону», що свідчило про те, що законодавець не виходив за межі нормативістського праворозуміння. Сутність цих принципів детальніше розкрито у правилах адвокатської етики.

Говорячи про принципи адвокатської діяльності, передусім йдеться про незалежність та свободу адвоката. Ця норма продиктована тим, що завдання, які ставляться перед адвокатом, вимагають відсутності будь-якого впливу чи тиску на нього (як зовнішнього, зокрема зі сторони держави, так і від власних інтересів).

Закон стверджує, що адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб [7].

Принцип дотримання законності передбачає, що у своїй діяльності адвокат повинен дотримуватися

чинного законодавства, а у приватному житті – не порушувати права. Адвокат не має права вдаватися до засобів та методів, які суперечать законодавству або правилам адвокатської етики.

Домінантність інтересів клієнтів адвокат повинен ставити вище власних інтересів та інтересів колег-юристів. Адвокат повинен поважати свободу вибору клієнтом захисника і не вчиняти перешкод у реалізації цієї свободи.

На наш погляд, особливо важливо нині перетворити адвокатуру України із маріонеткової одержавленої інституції у самостійний незалежний орган громадянського суспільства, покликаний стояти на захисті прав людини. Авторитет цієї незалежної структури громадянського суспільства в нинішній Україні має незмірно зрости, хоча для цього мають бути, певна річ, створені необхідні передумови.

Список використаних джерел:

1. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам 1 серпня 1990 року // Бюлетень законодавства і юридичної практики України: Адвокатура в Україні. – 2000. – № 1.
2. Стандарты независимости юридической профессии Международной ассоциации юристов // Советская юстиция. – 1991. – № 23 – 24.
3. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб від 23 липня 1996 року // Міжнародні правові акти та законодавство окремих країн про корупцію. – К., 1999.
4. Арман Гастон Камю. О профессии адвоката (первое письмо Камю). Електронний ресурс. Режим доступу <http://oldlawbook.narod.ru/Camus.djvu>
5. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від 1 жовтня 1988 р. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України: Адвокатура в Україні. – 2000. – № 1.
6. Конституція України. – К., 1996.
7. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 15 серпня 2012 р.

**Ванчук І. Д., Аспірант Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького
Науковий керівник: Мацькевич М.М., професор кафедри конституційного та адміністративного права Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, доктор юридичних наук, професор**

ПІДСТАВИ НАСТАННЯ ТА СТАДІЇ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІЛЬНОСТІ

Незважаючи на наявність значної кількості наукових розробок у напрямку дослідження проблем юридичної відповідальності, доводиться констатувати той факт, що наявні роботи носять або суто теоретичний, або виключно галузевий характер, при цьому питання підстав настання та етапів механізму реалізації юридичної відповідальності майже не піддавалися аналізу.

Проблематика реалізації механізму юридичної відповідальності безумовно пов'язана із виокремленням та розглядом етапів цього правового явища. Як влучно зауважує К.В. Басін, окреслене питання є доволі дискусійним та неоднозначним у науковому розумінні та викликає у правників подекуди напрочуд протилежні інтерпретації [1, с. 10].

На наше переконання, при розгляді питання стадій механізму реалізації юридичної відповідальності, перш за все, варто торкнутися проблеми підстав такої відповідальності, оскільки з точки зору практичної складової вона є досить суттєвою.

Відповідно до постулатів загальної теорії права відомо, що під підставами юридичної відповідальності варто розуміти сукупність обставин, за фактичною наявністю яких вона може бути реалізована. Як вказують відомі вітчизняні знавці права М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко, у науковій площині та чинному законодавстві підстави механізму реалізації юридичної відповідальності поділяються на фактичні та юридичні.

Відтак, для майбутнього застосування заходів відповідальності необхідна наявність факту реально вчиненого протиправного діяння або бездіяльності. Отже фактичною підставою юридичної відповідальності є наявність складу реально вчиненого правопорушення, за вчинення якого в законодавстві передбачено конкретні санкції.

Звертаючи увагу на питання юридичних підстав настання юридичної відповідальності, то варто